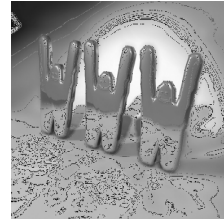

3.Web (WWW)

Web (WWW)

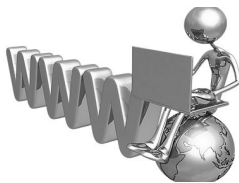
- Web ili WWW (engl. *world wide web*) je jedna od najpopularnijih internetskih usluga koja korisnicima omogućava jednostavan pristup mnoštvu informacija.

2

Web (WWW)

- Web je sustav koji omogućava prijenos i pohranu posebno oblikovanih dokumenata koji se nazivaju web stranice.

3

Web stranica

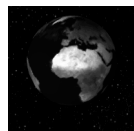
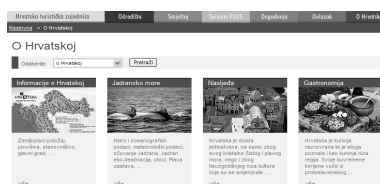
- Web stranica je elektronički dokument koji se može prikazati na zaslonu monitora.

4

Web stranica

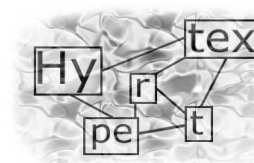
- Web stranica može sadržavati tekst, nepokretne i pokretne slike i zvučne zapise.

5

Web stranica

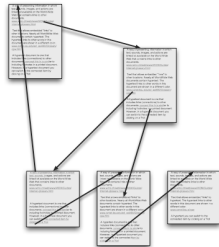
- Web stranice su redovito zasnovane na tehnologiji hiperteksta ili hipermedije.

6

Hipertekst

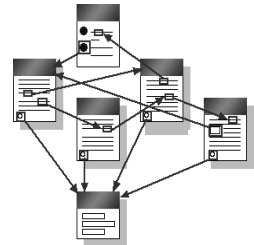
- Hipertekst (engl. *hypertext*) je tehnologija za rad s dokumentima kod koje se klikom miša na označeni dio u jednom dokumentu može dobiti drugi dokument.

7

Hipertekst

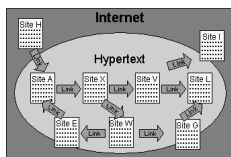
- Kada korisnik mišem klikne na označeni dio unutar hipertekst dokumenta, prikazat će se drugo mjesto unutar istog dokumenta ili drugi dokument.

8

Hiperlinkovi

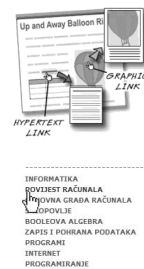
- Dijelovi hipertekst dokumenta koji omogućavaju povezivanje nazivaju se hiperveze ili hiperlinkovi (engl. *hyperlink*), tj. jednostavnije: veze ili linkovi.

9

Hiperlinkovi

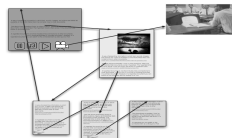
- Hiperveze ili hiperlinkovi označeni su kako bi se razlikovali od ostalog sadržaja.
- Obično su to podvučeni ili obojeni dijelovi teksta, a prepoznaju se i po tome što pokazivač mijenja oblik u ruku s ispruženim prstom kad se nalazi na njima.

10

Hipermedija

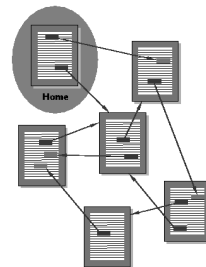
- Pojam hiperteksta, strogo uzevši, odnosi se na dokument koji sadrži samo tekst.
- Za dokument koji uz tekst sadrži nepokretne i pokretne slike i zvučne zapise koji također mogu biti hiperveze, ispravnije je rabiti naziv hipermedija (engl. *hypermedia*).

11

Web sjedište

- Uporabom sustava hipermedije nastaju Web sjedišta.
- Web sjedište (eng. *Web site*) je skup Web stranica koje su dio neke cjeline, a sadržaji su im međusobno povezani hipervezama.

12

Web sjedište

- Među stranicama Web sjedišta postoji jedna koja je polazna točka pristupa Web sjedištu a naziva se glavna ili početna (engl. *home page*) stranica.
- Na nju korisnici najprije i najčešće dolaze.

13

HTML

- Hipertekst dokument se stvara pomoću HTML jezika (engl. *hypertext markup language*).
- HTML je jednostavan za uporabu i lako se uči, što je jedan od razloga njegove opće prihvaćenosti i popularnosti.

```
<CENTER>  
<B>HTML</B><br>  
je <!--jednostavan--> za uporabu i <!--lako--> se uči</p>  
</CENTER>
```

14

HTML

- Temeljna zadaća jezika HTML jest stvoriti hipertekst dokument i omogućiti da izgleda jednako na zaslonu monitora bez obzira na to o kojem je računalu, operacijskom sustavu i Web pregledniku riječ.
- Pomoću HTML-a se oblikuje sadržaj i stvaraju hiperveze hipertekst dokumenta.

15

HTML

```
<html>  
<body bgcolor="yellow">  
  
<h2>Look: Colored Background!</h2>  
  
<p>For future proof HTML, use HTML styles  
instead:</p>  
<p style="background-color:yellow">  
  
</body>  
</html>
```

Primjer hipertekst dokumenta napisanog HTML jezikom.

Look: Colored Background!

For future proof HTML, use HTML styles instead:

style="background-color:yellow"

Prikaz gornjeg zapisa.

16

HTML

- HTML jezik je definirao Sir Timothy Berners-Lee, 1993.
- On je danas (2009) ravnatelj World Wide Web Konzorcija (W3C), organizacije koja brine o standardizaciji web tehnologija i razvoju Web-a.

17

Web preglednik

- Prikaz hipertekst dokumenta, Web stranica napisanih HTML jezikom, omogućuje program koji se zove Web preglednik (engl. *Web browser*).

18

Web preglednik

- Najpopularniji preglednici su:

- Internet Explorer,
- Mozilla Firefox,
- Opera,
- Google Chrome,
- Netscape Navigator.

19

Adresa hipertekst dokumenta

- Svaki hipertekst dokument dostupan na internetu jednoznačno je određen jedinstvenom adresom.

 <http://drzavnamatura.skole.hr/nacionalni-ispiti/vremenik>

- Kad korisnik želi preko interneta dobiti određeni hipertekst dokument na svoje računalo, mora navesti njegovu adresu.

20

Adresa hipertekst dokumenta

Oznaka protokola pomoću kojeg se sadržaju može pristupiti.

Hijerarhijski popis mapa koji vodi do pohranjenog sadržaja.

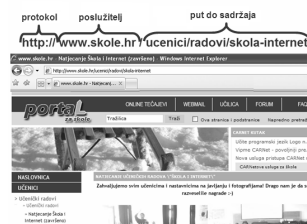
 <http://drzavnamatura.skole.hr/nacionalni-ispiti/vremenik>

Simbolička adresa poslužitelja na kojem je željeni sadržaj pohranjen ili koji nudi određenu uslugu.

21

URL

- Jedinstvena adresa hipertekst dokumenta naziva se skraćeno URL (engl. *uniform resource locator*).

22

HTTP

- Skup pravila za prijenos hipertekst i hipermedija dokumenata internetom naziva se HTTP protokol (engl. *hypertext transfer protocol*).

23

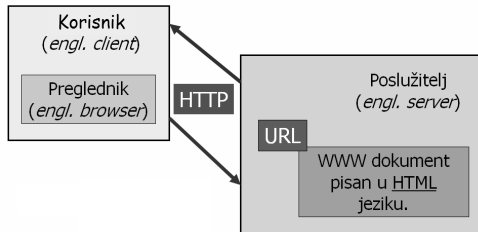
HTTP

- Uz ostalo HTTP protokol određuje radnje koje moraju poduzeti Web poslužitelji i Web preglednici kao odgovor na različite zahtjeve korisnika.
- Da bi se naziv protokola odvojio od preostalog dijela adrese, rabi se ://
 - npr. <http://>

24

HTTP, URL, HTML

25

Sigurnost na internetu

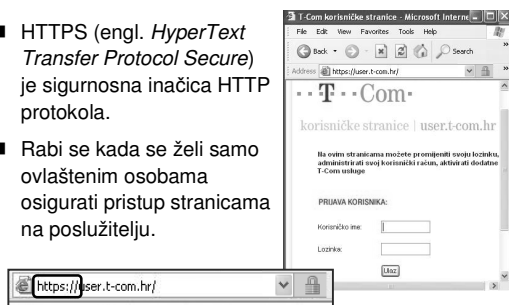
- Internet je javna mreža dostupna svima zbog čega treba imati na umu opasnost od krađe i zlouporabe podataka.
- Sigurnost podataka na putu između korisničkog računala i poslužitelja osigurava se korištenjem sigurnosnih protokola i enkripcije.

26

HTTPS

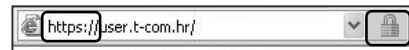
- HTTPS (engl. *HyperText Transfer Protocol Secure*) je sigurnosna inačica HTTP protokola.
- Rabi se kada se želi samo ovlaštenim osobama osigurati pristup stranicama na poslužitelju.

27

HTTPS

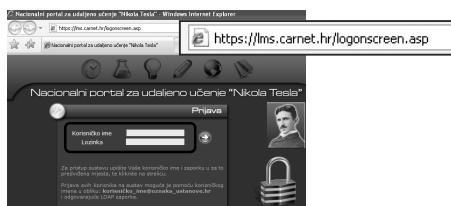
- Prilikom sigurne komunikacije između korisničkog računala i poslužitelja u kutu internetskog preglednika pojavit će se mala ikona u obliku lokota, a adresa će stranice započeti s https://.

28

HTTPS

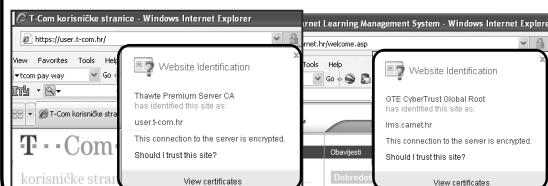
- Za pristup zaštićenim stranicama potrebno je dokazati identitet i pravo pristupa unosom korisničkog imena i lozinke.

29

HTTPS

- Ako se kazalom miša pokaže na ikonu lokota javlja se informacija o statusu i ispravnosti enkripcije.

30

Enkripcija

- Enkripcija je proces koji pretvara običan tekst u šifrirani tekst korištenjem posebnih algoritama.
- Npr. SSL protokol enkriptira podatke prilikom unosa preko Web sučelja čime stvara siguran kanal za prijenos informacije i onemogućava nedozvoljeni pristup podacima prilikom komunikacije između korisnikovog računala i poslužitelja, i obratno.
- Neovlaštene osobe tako ne mogu doći do podataka i zlorabiti ih.

31

HTTPS

- Uporaba HTTPS protokola izrazito je važna npr. pri plaćanju u elektroničkom poslovanju na Web-u jer onemogućava zlouporabe i neovlaštenim osobama onemogućuje pristup povjerljivim podacima.

32